Tanzimat Dönemi Şiiri ve Kaside

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1. **a) 1839 b) Vatan ve Hürriyet c) kaside**
Tanzimat sanatçıları eski biçimleri yeni konularla kullanmıştır.

2. **D – Y – D – D**
Birinci kuşak kaside, gazel gibi eski biçimleri yeni konularla kullanmıştır.

3. **E) Saray eğlenceleri**
Tanzimat birinci kuşağı toplumsal kavramları şiire taşımıştır.

4. **a–4 b–1 c–3 d–2**
Şair Evlenmesi ilk yerli tiyatro, Araba Sevdası ilk realist roman denemelerinden kabul edilir.

5. **A) aa, ba, ca, da...**
Kaside gazel gibi kafiyelenir: ilk beyit kendi içinde, sonraki beyitlerin ikinci dizeleri ilk beyitle kafiyelidir.

6. **C) Soylama**
Soylama, Dede Korkut Hikâyeleri'ndeki manzum bölümlerin adıdır.

7. **B) "Sanat için sanat" anlayışını benimsemiş, bireysel konuları işlemiştir.**
Namık Kemal "toplum için sanat" anlayışını benimsemiştir.

8. **D) Şair Evlenmesi**
Şair Evlenmesi Şinasi'nin eseridir.

9. **Birinci kuşak: toplum için sanat; vatan, hürriyet, adalet gibi toplumsal konular. İkinci kuşak: sanat için sanat; aşk, tabiat, ölüm gibi bireysel konular.**
İkinci kuşak ayrıca Batı'dan yeni nazım biçimleri almıştır.

10. **A) Gazete**
Tercüman-ı Ahvâl ve Tasvir-i Efkâr gibi gazeteler Tanzimat aydınlarının kürsüsü olmuştur.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11. **B) Mesnevi kafiye düzeniyle yazılmıştır.**
Beyitlerin ikinci dizeleri ilk beyitle kafiyelidir (aa, ba, ca); mesnevide her beyit kendi içinde kafiyelenir.

12 **Örnek: Vatan, hürriyet, adalet, millet gibi toplumsal kavramlar işlenmiştir; eski nazım biçimlerinin (kaside/gazel) kafiye düzeni yeni konularla kullanılmıştır; topluma seslenen, öğretici bir tavır vardır.**
Yeni konular – eski biçim, Tanzimat birinci kuşağının belirgin özelliğidir.

13 **D) Bir hükümdarı övmek yerine hürriyet, vatan ve millet gibi toplumsal kavramları işlemesi**
Biçim eski, konu yenidir: Kaside geleneğindeki övgü yerine toplumsal kavramlar merkeze alınmıştır.

14 **D – D – Y – D**
Abdülhak Hâmit Tanzimat'ın ikinci kuşağındandır.

15 **A) Bir insanın değeri sözleriyle değil, yaptığı işlerle anlaşılır.**
"Kişinin aynası iştir, söze bakılmaz; aklının derecesi yaptığı işte görünür."

16 **C) Kasidenin sunulduğu kişinin övüldüğü bölümdür.**
Methiye övgü bölümüdür; şairin kendini övdüğü bölüm fahriye, giriş nesib, geçiş girizgâh, son bölüm duadır.

17 **E) Şiirin halkı aydınlatmak için bir araç olarak görülmesi**
Şiiri halkı aydınlatma aracı olarak görmek birinci kuşağın "toplum için sanat" anlayışıdır.

18 **Örnek: Sanatçılar divan edebiyatı geleneği içinde yetişmişti; okur kitlesi bu biçimlere alışıktı; Batı'nın nazım biçimleri henüz yeterince tanınmıyordu.**
Değişim edebiyatta kademeli olarak gerçekleşmiştir.

19 **D) Toplum için sanat**
Edebiyatı toplumu değiştirme aracı olarak görmek "toplum için sanat" anlayışıdır.

20 **E) Abdülhak Hâmit**
Abdülhak Hâmit, Recaizade Mahmut Ekrem ve Samipaşazade Sezai ikinci kuşağın sanatçılarıdır.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **A) Şiirde yenilik önce konu ve düşüncede görülmüş, biçimdeki değişim daha geç gerçekleşmiştir.**
Parçaya göre değişim içerikten biçime doğru, uzun bir sürede gerçekleşmiştir.

22 **D) I ve III**
Kaside aa, ba, ca şeklinde kafiyelenir; mesnevi ise aa, bb, cc şeklindedir. II yanlıştır.

23 **B) Toplumsal kavramlar yerine bireysel bir duygunun, örneğin ölüm ya da tabiat karşısındaki hislerin işlenmesi**
İkinci kuşak sanat için sanat anlayışıyla bireysel konulara yönelmiş, dilde sadeleşmeyi terk etmiştir.

24 **C) Aruz ölçüsünün tamamen terk edilmesi**

Tanzimat şairleri aruzu kullanmaya devam etmiştir; gazete aruzun terkine yol açmamıştır.

25 **Örnek: Namık Kemal, vatan ve hürriyet düşüncelerini olabildiğince geniş bir kitleye ulaştırmak istemiştir. Bu yüzden şiirin yanında sahnede halkı doğrudan etkileyen tiyatroyu, geniş okur kitlesine ulaşan romanı ve gazeteyi de kullanmıştır.**

Farklı türler, aynı toplumsal amacın farklı araçlarıdır.

26 **E) Tegazzül**

Tasvir (nesib), geçiş (girizgâh), övgü (methiye), şairin kendini övmesi (fahriye) ve dua vardır; araya giren gazel (tegazzül) yoktur.

27 **C) Lafla peynir gemisi yürümez.**

Beyit, kişinin değerinin sözüyle değil işiyle anlaşılacağını söyler; atasözü de yalnızca sözle iş başarılamayacağını anlatır.

28 **A) Şair Evlenmesi adlı eseri ilk yerli tiyatro eserimiz kabul edilir.**

Şinasi Tanzimat'ın birinci kuşağındandır; gazetecilik ve Şair Evlenmesi ile tanınır. İntibah Namık Kemal'in, Yeni Lisan Ömer Seyfettin'in eseridir.

29 **B) Hece ölçüsü tamamen benimsenmiş, aruz terk edilmiştir.**

Tanzimat şairleri çoğunlukla aruz ölçüsünü kullanmıştır; hece ölçüsü Millî Edebiyat'ta yaygınlaşmıştır.

30 **Örnek: "Uyan ey millet, gün doğdu, karanlık gitti yurdumdan,**
Hürriyet bir çiçektir ki açar ancak gönlümden."

Toplumsal tema (vatan, hürriyet, millet) ve topluma seslenen tavır aranır.